

Magyar Vendéglős- és Kávés-Ipar

— A SZÁLLODÁS-, VENDEGLŐS-, KORCSMÁROS- ÉS KÁVÉS-IPAR ÉRDEKEIT ELŐMOZDÍTÓ SZAKLAP. —

A „Szállodások, Vendéglősök, Kávésok, Pincérek és Kávéssegédok Országos Nyugdíj-Egyesülete” — A „Debreceeni szab. kir. városi Szállodások, Vendéglősök, Kávésok és Korcsmárosok Ipartársulata” — A „Nagyváradi Szállodások, Vendéglősök, Kávésok és Korcsmárosok Ipartársulata” — Az „Ujvidéki Szállodások, Vendéglősök és Korcsmárosok Ipartársulata” — A „Kassai Vendéglősök, Kávésok, Korcsmárosok és Pincérek Egyesülete” — Az „Aradi Vendéglősök és Kávésok Ipartársulata” — A „Szegedi Szállodások, Kávésok, Vendéglősök és Korcsmárosok Ipartársulata” — A „Győri szab. kir. városi Vendéglősök, Italmérők és Kávésok Ipartársulata” — A „Szatmár sz. kir. városi Vendéglősök, Kávésok és Pincérek Egyesülete” — A „Pozsony szab. kir. városi Szállodások, Vendéglősök, Korcsmárosok és Kávésok Ipartársulata” — A „Borsodmegyei Vendéglősök, Kávésok és Korcsmárosok Egyesülete” — A „Pécs-Baranyai Vendéglősök Ipartársulata” — A „Kiskunfélegyházi Szállodások, Vendéglősök és Korcsmárosok Ipartársulata” — A „Budapesti Kávésipartársulat” — A „Nógrádvarmegyei Korcsmárosok és Italmérők Egyesülete” — A „Budapesti Kávésok Szövetsége” — A „Pozsonyi Pincér Öngyógyító és Menhely-Egyület” — A „Nezsideri és Rajka-i járási Szállodások, Vendéglősök és Korcsmárosok Ipartársulata” — A „Tata-Tóvárosi Szállodások, Vendéglősök, Kávésok és Korcsmárosok Ipartársulata” — A „Magyar szállodás és vendéglős munkaadók egyesülete” — A „Töröcvarmegyei Szállodások, Vendéglősök és Korcsmárosok Ipartársulata”

H I V A T A L O S L A P J A

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Negyed évre . . . 6 korona | Egész évre . . . 24 korona
Félévre . . . 12 korona | Egyes szám ára 2 korona

TELEFON: 117—61.

Megjelen

minden hó 1. és 15. napján.

Laptulajdonos-szerkesztő:

F. KISS LAJOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., Szondy-utca 45—47.

Hirdetések felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adtnak vissza.

Idegenforgalmi feladatok.

A világháború és a világháborúnak soha nem látott, valósággal el sem képzelt évekre nyúlt tartama, a még ma is kiszámíthatatlan befejeződés, a folyton szaporodó háborús bonyodalmak, az ezek nyomán járó drágaság stb. hazánk gazdasági viszonyaiban is óriási változásokat, meg sem érthetően értékelőtelődásokat idézett elő, amelyek könnyen érthetővé teszik, hogy a háborús töke újabb elhelyezkedési lehetőségeket keres, és a ma bizonytalan gazdasági viszonyai közepette fokozott mérvben fordítja tekintetét iparunk felé. Érdekes háborús jelenség, és sok komoly megfontolásra érdemes, hogy amíg a magyar szállodások, vendéglősök és kávésok a viszonyok nyomása alatt azzal a nyílt vállomással lépnek a hatóságok elé, hogy üzleteiket csak hazafias kötelességérzetből tartják üzemben, hogy a lakosságnak lakással és ételmezzessel ellátásában ne álljanak be zavarok, és hogy a hatóságoknak a mainál fokozottabb támogatása nélkül nem is lesznek már sokáig képesek iparuk folytatására: addig vállalkozó kereskedők, iparosok stb. valóságos versenyfutásban vetik magukat az eladásra kerülő szállodákra, vendéglőkre és kávéházakra, amelyeknek forgalmi értékét egy a fővárosban, mint a hallatlan összegekre verik fel. Messzire vezetne, ha e jelenség okait ehelyett részletesen ismertetnők, ehelyett inkább leszögeznék, hogy míg szakiparosaink polgári és iparoskötelességeik teljesítésére törekednek és kivételesen nehéz viszonyok közepette frontmögötti harcoshelyükön megállani, kitartani igyekeznek: addig a spekulatív töké már a jövőbe néz, ennek esélyeit mérlegeli, ezekre készül elő és az ezekkel járó hasznot kívánja magának biztosítani.

Kétségtelen azonban, hogy ez az előrelátó gondoskodás nemcsak az iparunkba lépő új elemeknek el nem vitatható joga, hanem egyforma kötelessége az összes illetékes hatóságoknak, egész társadalomunknak, de főként a magyar szállodásiparnak, az utóbbinak különösen akkor, ha eredményesen megbirkozza a jelen nehézségeivel, helyét a háború után megújuló erővel meginduló nemzetközi versenyben becsülettel és kellő energiával betölteni kívánja.

És talán felesleges is ma már bizonyítani, milyen jelentős szerep vár gazdasági viszonyaink újjalakításában a szállodás, vendéglős és kávéiparra, amelyek par excellence vannak hivatva arra, hogy minden idegenforgalmi akciónak, minden oly törekvésnek, melynek végcélja bel- és külföldi idegenforgalmunk fejlesztése és emelése, hivatásuknál, foglalkozásuk természeténél fogva állandó szolgálatában álljanak. Iparunk mindig is teljesen tisztában volt ezzel a jelentőségével és ezzel karöltve jár nagy erkölcsi és anyagi kötelességeivel, és nem hiányzott belőle az ezek teljesítéséhez való készség sem. Hiba, mulasztás csak ott és akkor történt, ahol és amikor — tényeket sorolhatnánk fel — iparunkon kívül álló tényezők ezt a jelentőségünket, áldozat- és munkakészségünket nemcsak hogy nem ismerték el, önálló tevékenységünket nemcsak, hogy nem támogatták, hanem idegenforgalmi ügyekben könnyen elhanyagolható vagy csak másodrangú tényezőnek tekintettek, munkánkban megakadályozták, évekre hátravetettek.

Amikor most, a világháború ötödik esztendejébe induláskor a szállodásipar fejlesztésének, érdekei intenzívebb védelmének és ezzel természetzerű kapcsolatban nemzeti és ipari szempontból: az idegenforgalom emelése és fejlesztése kérdése is újból és egyszerre aktuálisakká válnak, és mindezekre vonatkozólag egy — esetleg évek hosszú sorára szülő — munkatervet kell megállapítanunk, hiba volna meddő rekriminációkba merülni, régi hibákat, súlyos mulasztásokat, erendőő bünyeket felsorolni. Ismerjük ezeket, orvoslásuk módját is előszer megállapítottuk, és nem rajtunk mult, hogy az orvoslás, a javítás munkája ma még épp oly kezdetleges stádiumban van, mint évtizedekkel ezelőtt. Ami kevés e téren történt, inkább bátortalan és tervszerűtlen kísérlet, mint elhatározott, céltudatos cselekvés, kihasított részlete legfeljebb valamely, még csak ezután határozott formát öltő összefoglaló programmszerű munkának. Jobb talán a semminél, de még mindig nem az a nagyszabású munka, amelytől joggal várhatnánk az idegenforgalom emelkedését és ehhez fűződő nemzeti és ipari érdekeink megvalósulását.

És ezt a részletekben, folyt munkát is egészen megállította a világháború. És megállította, visszafelé

Megrendeléseknél kérjük tisztelt olvasóinkat mindig lapunkra hivatkozni.

lesztette nemcsak nálunk, hanem a központi hatalmak valamennyi országában és a semleges államokban is.

Magyarországon a háború a szállodásiparra és az idegenforgalomra, ha mindjárt csak a konjunkturák által előidézett fellendülésről és a szövetséges államok polgárainak és katonáinak idegenforgalmáról beszélhetünk, a kivételes viszonyok által előidézett nehézségek dacára kedvező hatást gyakorolt. De már például a szövetséges német birodalomban, a semleges Svájcban és a szomszédos Ausztriában válságba döntötte a szállodákat és az idegenforgalom leszállítására irányuló kormányzati és helyi hatósági intézkedéseket tett szükségessé. Az élelmiszereknek hiánya, mindinkább fokozódó drágasága az utazni és nyaralni, szórakozni és gyógyulni vágyókat, vagy legalább is ezeknek egy nagy részét hazánkba szorította, a túlnők külföldre szándékozókat itthon marasztotta. Ideiglenes konjunkturalis fejlődés tehát az, ami szemünk előtt lefolyik, nem enged következtetést a jövőbeli viszonyok továbbfejlődésére, és már is magában hordja a visszaesés csiráit.

Önámítás volna, ha ilyen viszonyok között a felfedeztettség érzésével áltatva magunkat, abban a jóleső hitben és meggyőződésben ringatódnánk, hogy a viszonyok a háború után is — minden hozzátevésünk nélkül — hasonló módon és arányban fognak továbbfejlődni.

Ha nem gondoskodunk iparunk, fürdőink, nyaralóink és gyógyhelyeink stb. modern, európai értelemben vett továbbfejlesztéséről, mindazon köz- és magánintézményeink teljes kiépítéséről, melyek ugy a belföldi, mint a külföldről felénk irányuló idegenforgalmat hivatnak szolgálni, ha nem reformáljuk gyökeresen vasúthálózatunk hazai és nemzetközi kapcsolataiban, ha nem teremünk új vízutakat, közutakat, közlekedési eszközöket, stb.: akkor a háború után jó magyarjaink, akiket most Ausztriából, Németországból, Svájcból a szűkös élelmiszerviszonyok miatt valósággal hazavartak, idegenmádásukban újból a külföldről fogják ellepni sűrű rajokban, de nem fognak időzőnlen azok a hitéséges szövetségesállambeli idegenek: németek, osztrákok, bolgárok, törökök sem, akiket ellenállhatatlan erejével most is csak a lágy, fehérbélű magyar cipó tart it és ezenkívül még két nagyur: a szükség és a kényszer. Epp ezért az iparunk — és közvetve az idegenforgalom emelése érdekében megindítandó tevékenységünknek a legmesszebbmenő állami és társadalmi támogatás mellett kell megindulnia, a hatóságok és a társadalom munkájában pedig iparunknak is szóhoz kell jutnia.

A szállodásipar emelésére és az idegenforgalom fejlesztésére irányuló tevékenységnek az ország fővárosán kívül a vidék szállodásiparára és idegenforgalmi érdekeire is ki kell majd terjednie, és akár az államtól, akár egyes helyi érdekeltiségekből, akár iparunkból induljon ki a kezdeményezés, az ezen tényezők részére felállítandó egységes munkaprogramnak ki kell majd terjednie az ország olyan részeire is, amelyeket eddig teljesen elhanyagoltunk.

Már ez az egy utalásunk is, azt hisszük elégséges annak dokumentálására, hogy az idegenforgalmi teendő programmatikus megállapítása mily sok munkával fog járni. Az ügyszereteten kívül hozzáértők gondos és előrelátó munkája lesz az állami, társadalmi és szállodásipari teendők helyes megállapítása és szigorú elkülönítése, az egész munkának rendszeres összhangba hozatala. Amikor e munkára vállalkozunk, számíthatunk olvasóink hathatós közreműködésére, akiknek gyakorlati tapasztalatai igen előnyösen lennének az egyes kérdések megoldásában hasznosíthatók.

(Folytatjuk.)

Megrendeléseknél kérjük tisztelt olvasóinkat mindig lapunkra hivatkozni.

Vendéglős- és kávésipari tanoncotthonok.

Báró *Szterényi József* kereskedelemügyi miniszternek az „Ipartestületek Országos Szövetsége” f. évi szeptember hó 25-én Budapesten tartott nagygyűlésén elmondott nagyhatású beszéde, amelyben a kormány ipari programját két órán át részletesen ismertette, kezeifogható bizonyosága volt annak, hogy a miniszter ismeri és szívén viseli az iparosság legfontosabb érdekeit, és hajlandó annak minden komoly törekvését, amely gazdasági és társadalmi helyzetének megjavítására alkalmas, a legmesszebbmenő módon támogatni.

A munka és munkáshiány, az anyagellátás, a kisiparosok szociális helyzetének javítása, a kötelező betegség elleni és nyugdíjbiztosítás behozatala, az ipartörvény revidisója, a kisipari hitel állandó jellegű megszervezése, a termelés szervezése stb. stb. egymás után, szerves összefüggésben és egymást kiegészítve követték egymást a kiváló hozzáértéssel felépített beszédben, változatos rajzát adva annak az évtizedekre szóló munkaprogrammnak, amelylyel *Szterényi*, nálunk az iparügyek legalaposabb ismerője, az ipar helyzetén, bajain és sérelmein, közérdekű törekvésein javítani, segíteni és közreműködni kíván.

A miniszter beszédben az *ipari szakoktatás* kérdésével is foglalkozott és ezt a fontos ügyet a *tanoncotthonok létesítésével* kapcsolta össze. A miniszter szerint az ipari szakoktatás jelentékeny fejlesztésre, az iparosok nagyjában hiányos képzettsége alapos pótlására szorul, a jövő iparos nemzedék általános műveltségének és szakszerű képzettségének fejlesztése pedig a tanoncotoktatás intellektuális színvonalának emelését teszik szükségessé. Ezeknek a kérdéseknek sűrűg megoldását az emberanyagban való hiány, mely a háború után még jobban fog növekedni, csak siettetni, és mert a tanoncot számának csökkenését az élelmezési nehézségek, a könnyű kereseti források szaporodása is elősegítik: a miniszter tanoncotthonok létesítését sürgeti, és e célból a városok felekezetei(?) és ipartestületek erkölcsi és anyagi segítségére számít.

Az *ipari szakoktatás jelentékeny fejlesztésének, az önálló iparosok hiányos általános és szakszerű képzettségi pótlásának szükségességére vonatkozóleg tett miniszteri kijelentéseket a vendéglős- és kávésipar szempontjából osztatlan helyesséssel írjuk alá. Örömmel állapítjuk meg, hogy mi voltunk azok, akik a vendéglős és kávésipari szakiskolák jelenlegi szervezetének kiépítését már évekkel ezelőtt ismétlen sürgettük, és a budapesti vendéglősök szakirányú tanoncotiskolájában a *felöltök részére létesített szaktanfolyamok*, valamint a vendéglősök részére rendezett *borászati tanfolyamok* szervezése révén gyakorlatilag már meg is valósítottuk. Az időközben kitört világháború ipartársulatunk bátor kezdeményezésének hírtelen véget vetett. A szakiskolát végzett idősebb alkalmazottak, a vendéglősöknek is egy nagy része hadbavonult, az itthonmaradottak pedig az üzemek fenntartásának nehézségeivel levén kénytelenek megküzdenni, a megkezdett kulturális munka folytatása lehetetlenné vált. Kétségtelen azonban, hogy ha a háború által iparunkban előidézett válságos viszonyokon javítani, a háború után reánk várakozó feladatok sikeres megoldására kellőképp felkészülni akarunk, már most, és még inkább nyomban a háború után *hozzá kell fogunk szakiskoláink szervezetének kiépítéséhez, e célból a háború előtt megkezdett munkánk folytatásához, a felöltök, szakiskolát végzett munkások és önálló iparosok részére rendezett tanfolyamok állandósításához, mindezen felül pedig elhatározó lépést kell tennünk a vendéglős és kávésipari szakoktatás országos szervezése céljából. Végeztül minden tőlünk telhető el kell követnünk arra,**

hogy az eddigi, csak a gyors és könnyű kenyérkereset által vonzott, általában hiányos iskolai képzettségű serdülő ifjak és más foglalkozási ágakban be nem vált elemek helyeit olyan, magasabb előképzettségű, lehetőleg középiskolai érettségi bizonyítvánnyal bíró vagy valamely kereskedelmi középiskolát végzett ifjak is iparunkba lépjenek, akiktől elvárhatjuk — hogy felsőbb tanfolyamainkban a kellő elméleti és gyakorlati szak-képzettséget is megszerezvén, általános műveltségüknel és szakipari képzettségüknel fogva képesek lesznek mindazon feladatok betöltésére, amelyek a háborút követő években népelemzési, közrendészeti, közegészségügyi és főleg idegenforgalmi szempontból fokozottabb mérvben fognak reánk háromolni. Nemcsak a munkáshiány pótlása, hanem a munkássanyag gondosabb megvalósításának és kifinomításának munkája vár tehát reánk, és ha *Szerényi* és munkájában a testületektől és felekezeteiktől (?) vár határos segítséget, mi viszont várjuk, hogy tevékenységünket állam, város, társadalom támogatással egyforma lelkesedéssel és anyagi áldozatkészséggel, nemcsak, mert a siker eléréséhez kajat erőink elégtelenek, hanem azért is, mert, ha a munka elvégzése a mi kötelességünk is, a munka eredményének biztosítása már nemcsak a mi, hanem az állam, a város a társadalom érdeke. Talán elég, ha e tekintetben nagy általánosságban a magyar ipar és kereskedelem, a nagy fürdőügy, az ország és a székesszék idegenforgalma és a szállodás-, vendéglős- és kávéipar között fennálló, nemzetgazdasági szempontból jelentős vonatkozásokra utalunk és a részletkérdéseket egyelőre teljesen érintetlenül hagyjuk.

A tanoncothonok létesítésének szükségessége iparunkban *vtizedek óta napirenden van*. Az eszmét az ipari szakotárs lánglelkű harcosának *Glück* Frigyesnek köszönhetjük, magának vallotta azt első önlelki programbeszédében *Harsányi* Adolf is, *Steuer* Marcel pedig csak nemrég létesített egy ezerkoronás alapítványt egy kávéipari tanoncothonra javára. Jele ez annak, hogy amit a miniszter beszédében az emberanyagban való hiányról, és a viszonyoknak e tekintetben a háború után várható rosszabbodásáról, az ipari alkalmazottak élelmézsévével együttjáró nehézségekről, a könnyű kereseti források szaporodásának az ipari alkalmazottak számára gyakorolt diminutív hatásáról mondtak, megjelenesi formájában és okozataiban a szállodás-, vendéglős és kávéiparban már régtől fogva ismeretes. Következéseinkben talán nem lövünk túl a célon, ha az iparpályára lépő ifjak csekély számának egyik legfőbb okát az említettek kivül egy specialisan magyar társadalmi betegségben: az iparpályától idegenkedésben keressük. Még mindig igen nagy nálunk azoknak a szülőknek a száma, akik gyermekeiket valóságban csak „büntetésből” adják az iparpályára, ha azok már semmire váltak be, és a szelidből nem lehetett papot vagy tudóst, a verekedőből katonát, a csendes életre hajlóból gazdát csinálni. Hogy a gyerek már első nap pénz hoz a házhöz, az inasborba lépés szempontjából a vendéglőstanoncozi pályát különösen a szegényebb néposztálynál par excellence kívánatosá tette. Ezen a helyzeten is sok az orvosolni való.

PAPIRSZALVÉTA kávéházi és éttermi

a legolcsóbban beszerezhető
BERKOVITS KÁROLYNÉ

Hektograph sokszorosító éttermi, kávéházi czukráspapír és papirszalvéta raktára. — BUDAPEST, VII., Sip-u. 4.
Telefon 106—07. szám.

Ne bennünket bántsanak!

— Vendéglősök és kávéosok üldözése. —

Az „Országos Árviszsgáló Bizottság” működéséről lapunk előző számában irt közleményünk élénk visszhangot keltett olvasóink körében. Szaktársaink egy része a régi megszokott elégedetlenség hangján arról panaszkodik, hogy „most már *ugyis hiába minden, el-késtünk!*” a másik még erélyesebb hangot sürget a a hatóságok üldözésével szemben és más szaklapoknak az árviszsgáló bizottság ellen irt éleshangú kritikáját állítja élénk követendő mintaképül. Sőt ha már a vidékről is, ahol pedig hasonlóan jobb a viszonyok, mint a fővárosban, sürűn érkeznek hozzánk panaszos levelek azzal, hogy „*valamit mégis csak tenni kellene!*”

Amilyen határozottsággal és a legerélyesebben állást kell foglalnunk minden olyan megnyilatkozás ellen, melynek forrása a vendéglőipari érdekképviseletek tevékenységében való teljes tájékozatlanság vagy a minden áron való elégedetlenség, épp oly kevésbé vagyunk hajlandók azok példáját követni, akik viszont az „Országos Árviszsgáló Bizottság” tevékenységével levén elégedetlenek, jogos kritikájukban a hatósági szervek egyes vezetőit személyilekben támadják.

Azoknak, akik a „Budapesti szállodások, vendéglősök és kereszmarosok ipartársulata” tevékenységét ismerik és ez nemcsak a mára, hanem a multra is vonatkozik, felesleges volna bizonyítanunk, hogy ipartársulatunk a vendéglőipar háborus bajai közepette mindenkor minden tőle telhető, még ennél is többet megtett a tarthatatlan helyzet orvoslása céljából, és hogy a vezetők emberfeletti erővel és csodálatra és elismerésre méltó odaadással igyekeztek önként vállalt kötelességeiknek eleget tenni. Azoknak pedig, akik ezt nem tudják, vagy nem akarják tudni, meddő volna hasábotk telérni. Az energikus, öntudatos állásfoglalásban sem volt hiány, ha nem is fajult sohasem hangos dobzó kíséretében piaci reklámkiáltássá.

Ipári helyzetünk megbirálásánál ennél fogva a minden reményről lemondó fatalismust, valamint a minden áron elégedetlenkedő cinizmust bátran mellőzzük és megállapítjuk, hogy *amint okát, hogy a tőkének, a nagyközönségnek rokonszenvedő hasznolva, az elviselhetlen drágaság igazi okait szándékosan elhallgatva, szóval, írásban, útleiben mindenkor csak bennünket bántanak, sértenek és aláznak, és hogy ezen igazságtalanságok elleni harcunkban magunkra hagyva állunk, másban egészen más okokban kell kereszünk.*

Nem igaz, hogy most már hiába minden! Nem igaz, hogy az elviselhetlen állapotok elleni munkánkrol lekéstünk! Nem igaz az, sem, hogy a hatóságok méltánytalan, már-már rendszeres üldözésszámba menő intéletei és a napisajtó igazságtalan támadásai hasonló hangra jogosítanak fel bennünket. Ellenben igaz az, és csak a vak nem látja, hogy a hatóságok, amelyek mindig tűntető szeretettel és megbecsüléssel fordulnak felénk, ha valamely új adót kell behajtani, a társadalom, melynek minden kulturális és közjótékonyági törekvésében legerősebb és legbiztosabb támaszai vagyunk, a sajtó, amely egy kis tárgyilagossággal és pártatlansággal, amit senkitől és semmitől sem tagad meg, bennünket is megajándékozhatja: *ritka egyértelműséggel támadnak ellenünk, hogy megtévesztve a közhangulatot, és megtámadva jogos egyéni és ipari érdekeinket a drágaság miatt elégedetlenkedő fogyasztó közönség elé bűnbakul a vendéglős és kávést állíthassák.*

Naplóról-napra látjuk, hogy ugyanazok a hatóságok, ugyanaz a közönség és ugyanazok a napilapok, amelyek szótlanul tűrik a 200—300 koronás szövetárakat, a gyufa 20—25 filléres árát, hallgatnak a koronás tejről,

Megrendeléseknél kérjük tisztelt olvasóinkat mindig lapunkra hivatkozni.

az 1 koronás tojás-, a 28 koronás hus-, az 50 koronás zsir stb. árakról. drákói szigorúsággal büntetik sorra és állítják pellengére a legkiválóbb, közbecsülésben álló vendégösöket és kávésokat, de nincs egyetlen szavuk sem az ezorbítás árakkal dolgozó gazdáknak és kereskedőknek a vendégösökre és kávésokra is nehezedeő drárgításai ellen.

Minden jogosság, igazság és méltányosság lábbal-tiprásával kormányrendeletekben, rendőrségi ítéletekben és hírlapi közleményekben egyazon tendencia által vezérelve a drágaság egyedüli okaiul a vendégösöket, kávésokat akarják feltüntetni, holott ennek nem más az oka mint az, hogy a gazdasági termékek maximális árait senki sem tartja be, azok legnagyobb része a rekvirálások el van vonva és hozzánk és a fogyasztókhoz csak kerülvő uton és horribilis áron jut el és így minket magunkat is a közösség szenvedéseinek részeseivé tesz.

Ne bennünket bántsanak tehát a mások hibáierő és büneiért, hanem ezeknek eredő forrását keressek és szüntessék meg, és számoljanak a gazdasági életben a háboru folyamán beállott változásokkal, amelyek a vendégös és kávésiparban is nagy eltulodásokat idéztek elő és ezekben az árdragításnak, áruzsorának éppen-séggel nem minősíthető filléres áremeléseket teljesen indokoltakká teszi.

Ha a kereskedelemügyi miniszter, az Országos Árvizsgáló Bizottság tanár, ügyvéd és bírótagejai ezt az egyszerű igazságot belátni nem hajlandók, ha nem örik és nem látják meg, hogy drákói ítéleteikkel két egykor virágzó iparágat a tönk szélére kényszerítettek, ha még mindig nem képesek belátni, hogy rendeletek, megtorló intézkedések és belátástalan íteletek helyett árunka van szükségünk, akkor a legelőmőbb kötelességük, hogy munkájukba engedjenek beleszólást az iparukat tanult, szakképzett vendégösöknek és kávésoknak, akiknek nincs több vágyuk, mint az, hogy bűnhődjék, aki erre okot adott, de ne szenvedjen senki, csak azért, mert ez a hatáságnak a közönségnek és a sajtónak kedves és rokonszenves.

Ugy kellene lenni, hogy az árvizsgáló bizottság szakértője vendégös és kávésipari árdragítási ügyekben csak az iparát tanult vendégös, kávév vagy a szakács-mesterséghez értő egyén lehessen. Ne pedig ügyvéd, jogász vagy bármely más laikus. Mert azt, hogy a feljelentő fogyasztó által drágának vélt étel drága-e vagy sem, vagy hogy annak sulya, mennyisége megfelelő-e csakis szakember ítelheti meg igazságosan. Lehet valaki akármilyen nagy tudományu egyetemi professor, nagy-szerű és kérelhetlen szigorú bírő, többé vagy kevésbé jeles jogtudós: az ételeknek és italoknak a be-vásárlási ártól, az elkészítési módtól, az elkészítéshez használt segédanyagok ártól, az üzemi regieköltségektől függő árt sem matematikai, sem jogi, sem igazságszolgálatási alapon nem fogja tudni kiszámítani, nem különö-sen ma, amikor maximális áron semmit sem vásárolhatunk, és a mai áruhány és árhullámnás mellett sem egységes, sem hosszabb időre érvényes tájékoztató áratok sem lehet megállapítani, mivelhogy épp a kormány hibájából, és dacára a kormány szigorított, megtorló rendelkezé-seinek, a drágaság nemhogy csökkenne, hanem folyton emelkedik, és a piacon mindenek ára, ha egyáltalán kapható, csak mesékbe illő áron szerezhető meg.

Ne bennünket bántsanak tehát! A kereskedelem-ügyi miniszter, az ipari érdekek legfőbb védelmezője, akinek hivatosságát oly fennen hangoztatják, és akinek a legnagyobb élénk érzeke van az iparosság érdekei iránt, az Országos Árvizsgáló Bizottság, melynek tagjai csodálatosképp univársális szakértelemre tettek szert abban a pillanatban, amikor kinevezési okmányukon a tinta megszáradt, a nagyhatalmu napisajtó, mely ítel cleveland és holtak felett és m. t. közönség, melynek

ellátásáról csak a legnagyobb áldozatok árán, csak óriási nehézségek leküzdesével tudunk gondoskodni, ne bennünket bántsanak, hanem szabadítsanak fel az álta-luk előidézett bajok nyomása alól és ha már ítelkeznek, íteljenek tárgyilagosan. Ettől, az ilyen ítelettől nem lesz okunk tartani.

Törvények, rendeletek.

Vidéki árvizsgáló bizottságok

Az „Országos Központi Árvizsgáló Bizottság” 5900/1918. O. K. A. B. számú rendelete.

(Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1918. szeptem-ber 17. számában.)

A vendégölő étekezés szabályozásáról kiadott 67.790/1917. K. M. sz. rendelet (az alábbiakban „ren-delet”-ként idézve) végrehajtása tekintetében a köze-lebbi utasításokat az alábbiakban közlöm a t. Bizottsággal.

A rendelet alagondolata az, hogy minden társa-dalmi osztály fizetőképessége és igényei arányában meg-találja a nyilvános étezők helyiségekben a neki meg-felelő étekezés lehetőségét. Ezt által biztosítjuk, ha gondoskodunk arról, hogy minden vendégölőben és ha-sonló étekezési helyiségben méltányos árban változatos teritéket szolgáltatassanak ki s az étlap szerint rendel-hető ételek árai szintén hatásos ellenőrzés alatt álljanak.

A rendelet végrehajtása a legalkalmasabban az u. n. törzslapból indulhat ki.

A törzslap a vendégölő ételárjegyzéke, amely min-den egyes vendégölőre nézve külön-külön feltünteti azt, hogy az illető vendégölő az ott kiszolgálásra kerülvő összes ételekért minő árakat számíthat.

Ezen ételárjegyzék megállapítása a következményképen történik. A bizottság készített megfelelő nyomtatvány-írlapokat és intézkedik aziránt, hogy a területen fekvő thfj. és r. t. városokban, valamint 10.000-nél több la-kosu kiségekben levő étekezési vállalatok tulajdonosai — amennyiben ez a rendelet 2. §-a szerinti határidő alatt még meg nem történt volna — meghatározott napon (napokon) megjelenjenek a bizottság hivatalos helyiségében és 2 ételárjegyzék-írlapot átvegyenek. Az átvett írlapon az illető vendégölő kitölti a megfelelő rovatokban, hogy a déli és esti teritékért, valamint az étlap szerint kiszolgáltatót minden egyes ételért minő árakat kíván számítani s e bizottság által megjelölendő rövid határidőn belül mindkét példányt kitöltve vissza-mutatja a bizottságnak. A bizottság feladatát azután az árakat felülbíralni és a szükségesnek mutatkozó válto-zások keresztülvitele után az árjegyzeket jóváhagyni. A bizottság az egyik láttamozott példányt visszaadja a vendégölőnek, a másikat pedig törzslapként irattárba elhelyezi.

Abból a célból, hogy a felülbíralás tekintetében megfelelő részletes alap álljon a bizottság rendelkezé-sére, házi használatra állapítom meg szükséges számú osztályokat, határozza meg a bevezetésben jelzett irány-elvek gondos és rendszeres érvényesítésével az egyes osztályokban a teritékért ez az étlap szerint kiszolgálatott ételekért felszámítható legmagasabb árakat és ugyancsak intern használat céljára ossza be a területén levő vendégölőket az egyes osztályokba. Ez alapon a felülvizsgálótot oly alapon végezheti el, hogy össze-hasonlíttja a bemutatott ételárjegyzék tételeit a megfe-lelő házi ételárjegyzék-példánnyal és a bemutatott terve-zetnek a házi példánynál magasabb tételeit megfelelően lezállíttja.

Tájékoztásul közlöm, hogy ebben az ügykörben célszerűen használható nyomtatványok: az ételárjegyzék és a Tájékoztató. Az ételárjegyzék rovatokat tartalmaz

az üzlet nevére és helyére, a felelős üzlettulajdonos nevére és lakására, a déli és az esti teríték összeállítására és a teríték árára, továbbá a szokásos összes étetek felsorolásával ezek árát, hogy a vendéglős az illető rovatok kitöltésével és az így két példányban kitöltött űrlap beszolgáltatásával tesz eleget a rendelet szerinti ár bemutatási kötelezettségének. A Tájékoztató rövid utmutatás az űrlap kitöltéséhez s egyben a vendéglős tájékoztatására összefoglalja a vendéglői étkezési lényeges szabályait, A Tájékoztató az űrlap kitöltésére szolgáló utmutatáson felül, tartalmazza az ételadagok súlyát, a teríték összeállítására és kiszolgáltatására vonatkozólag a bizottság által szükségesnek tartott közléseket, a felmentés esetét a terítékkadás kötelezettsége alól, az ételár szerinti kiszolgáltatott ételre vonatkozólag szükségesnek mutatózó közlendőket, (pl. ha a vendéglős olyan ételt is ki akar szolgáltatni, amely a nyomtatott űrlapon felsorolt ételk között nem szerepel, ezt külön írja fel az ételárjegyzékbe, továbbá a vendéglős az ételárjegyzék nyomtatott rovatai közül csak azoknak a rovatait töltse ki, amelyből a napi étlapjai rendszerint össze szokta állítani stb.), a Tájékoztató figyelmeztetést tartalmaz továbbá a husfeltétek, főzélék és a köret kötelező kiszolgáltatására, a szabályozás céljaira és arra, hogy a vendéglősök esetleg külön kívánásait az árjegyzék-űrlap végén feltüntethetik. Az Országos Központi Árvizsgáló Bizottságnál használatos mintákat tájékoztatásul külön meg fogom küldeni a vidéki árvizsgáló bizottságnak.

Az ételárjegyzékek első ízben történt megállapítása után a rendelet 2. §-a szerint az érdekelteknek minden hónapban újra be kell mutatniuk az ételárjegyzéket. Ennek felülvizsgálatánál az előző bekezdéseknél foglaltakat megfelelően kell alkalmazni, azzal, hogy a már megállapított árak felemelése csupán abban az esetben hagyható jóvá, ha ezt komoly indokok (nyersanyag hatósági árának emelkedése stb.) mellőzhetetlené teszik. Ha a bizottság ily változtatáshoz hozzájárul, célszerű egészen újonnan kiállított ételárjegyzéket jóváhagyni s nem a régit javítani.

A bizottság által jóváhagyott általános ételárjegyzék alapján készül a naponkénti étlap. Az étlapra vonatkozólag elsősorban arra kell figyelni, hogy az étlap — az alább közölt kivételtől eltekintve — okvetlenül szerepeljen a teríték, még pedig a jobb vállalatoknál (I—II. osztályban) kétféle összeállításban, ugyanegy árban akként, hogy a vendég szabadon választhat a kétféle összeállítás között. Ezenkívül azonban más terítékek az étlapon való feltüntetését és kiszolgáltatását a bizottság csupán kivételesen indokolt esetekben engedje meg a törzslap jóváhagyásával kapcsolatosan olyan esetekben, ha a helyiség színvonala a kétféle árú teríték megengedését mellőzhetetlené teszi. A terítékek minden esetre 3 fogásból kell állania. A terítékek összeállítására nézve a következők lehetnek irányadók: délben 1. leves, 2. hus főzélékkel vagy melléklettel (burgonya, tarhonya vagy galuska stb.), 3. tészta; este: a vendég választása szerint, egyik változat: 1. előétel, 2. hus főzélékkel vagy egyéb körítéssel, 3. tészta; másik változat: 1. hus főzélékkel vagy egyéb körítéssel, 2. tészta és 3. sajt vagy gyümölcs. A jobb helyeken (I—II. osztály) a terítékre előírt levezből, husból, előételtől, körítésből és tésztából lehetőleg kétfélet kell készíteni, még pedig lehetőleg hamis és fehérleves, kétféle vagy kétféle módon elkészített húst és főtt, valamint sült vagy felfújt tésztát. Ezeket a vendég szabad választása szerint kell kiszolgáltatni. Az olyan vendéglőket, amelyek közönségének igényeit és fizető-képességét a teríték is meghaladja, a bizottság a terítékkadás kötelezettsége alól felmentheti.

Az étlap árai semmi esetre sem haladhatják meg a törzslap vonatkozó árait, amennyiben pedig meghaladnák, ezáltal a vendéglős kihágást követ el.

A rendelet 4. §-a értelmében a helyi viszonyok gondos mérlegelése mellett kötelezze a bizottság az étkezési vállalatokat, vagy azok bizonyos körét arra, hogy a kivatkozott §-ban felsorolt egyszerűbb ételket is kiszolgáltassanak. Ha ily kötelező rendelkezéseket kibocsátott, gondoskodjék arról, hogy ezek az ételk megfelelő méltányos árakkal mindenesetre szerepeljenek az étlapon.

A teríték keretében kiszolgáltattott egyes étadagok legkisebb mértékét a rendelet 6. §-a meghatározza, még pedig akként, hogy a teríték keretében kiszolgáltattott egyes étadagok legkisebb mértéke a következő: leves 2 deciliter, husétel 10 dkg., főzélékköret 2 deciliter, egyéb köret 15 dkg., főtt tészta 15 dkg., sült vagy felfújt tészta 12 dkg. Ezeket felül a terítéken kívül kiszolgáltattott ételadagok legkisebb mértéke a következő: a leves 2¹/₂ deciliter, husételnél a tiszta husuly felszolgált állapotban 12 dkg., körítéket kiszolgáltattott főzélék vagy egyéb köret kb. 15 dkg., főtt tészta 15 dkg., sült tészta 12 dkg., puha sajt kb. 5 dkg., kemény sajt 5 dkg. A husfeltétel főzéléknél a főzélék sulya 30 dkg.-nál, a husfeltét sulya 6 dkg.-nál kevesebb nem lehet. Az előző bekezdésben említett egyszerűbb ételk adagjának (rendelet 4. §-a) legkisebb súlyát a bizottság állapítja meg.

Kisérje gondos figyelemmel a bizottság, hogy a rendelet 7. §-a értelmében a jóváhagyott árjegyzék ki-függesztése megtörténik-e s ezen árjegyzéken az egyes ételadagok sulya is fel van-e tüntetve?

Állandóan ellenőrizze, illetőleg a rendőrség útján ellenőriztesse a bizottság a rendeletek és a bizottság rendelkezéseinek pontos betartását és ezek megszegése vagy kijátszása esetében igyekezzék a szigorú megtorlást kiszorgalmazni. Különösen felhívom a bizottság figyelmét a rendelet 8. §-ának 2. bekezdésében foglalt rendelkezésre, amely szerint, ha a kihágás elkövetése jogerős ítélettel megállapított, a bizottság az Országos Központi Árvizsgáló Bizottság jóváhagyásával az iparüzési jogosultság gyakorlatát felfüggesztheti vagy az iparüzési jogosultságot meg is vonhatja. Ha e jogerővel megfelelően él, illetőleg e jogára támaszkodik, az étkezési vállalatokat szemben hatékonyan érvényesítheti a rendelet végrehajtása körében szükségesnek mutató intézkedéseit.

Tett intézkedéseiről és az étkezés szabályozásáról összefoglaló értesítést sziveskedjék az Országos Központi Árvizsgáló Bizottsághoz bemutatni.

Budapest, 1918. évi szeptember hó 12-én.

Dr. Friedmann Ernő s. k.
elnök.

KATI-VA

valódi teakivonat. (nem pótló)

Jóízű, zamatos, kiadós.

I. rendű, duplaerős, rumaromás literje K 45.—
„ ugyanez, édesített „ K 60.—

Nagyobb rendelésnél külön árajánlat.

Gyár és iroda:

KRAUSZ JAKAB

Budapest, VII., Elemér-utca 5.

Megrendeléséknél kérjük tisztelt olvasóinkat mindig lapunkra hivatkozni.

Külföld.

A svájci szállodásipar válsága.

(K. E.) A Lausanneban megjelenő *La Suisse Economique* szerkesztője, Victor Jannin, *L'Indépendance Economique de la Suisse* címen brosúrát írt.

A szerző rámutat mindenekelőtt arra, hogy Svájcnak nyersanyagokban és élelmiszerekben való szegénysége miatt és a világforgalomtól való elzárása következtében mennyit kell a háborútól szenvednie. Ezekből a tapasztalatokból kell a háború utáni időre a tanulságokat levonni. E tekintetben két nézet áll egymással szemben: Az egyik rész az ipar rovására a mezőgazdaság fejlődését akarja elősegíteni, a másik fel pedig az ország útját az ipar egyoldalú kifejlésében látja. Itt is mindenesetre a közepet a legjobb; kétségtelen, hogy abban a pillanatban, amint megint normális forgalmi viszonyokkal számolhatunk, mégis az ipari és kereskedelmi tevékenység lesz az, ami az ország boldogulását biztosítani fogja.

A háború és kísérő körülményei következtében a svájci ipar és a svájci kereskedelem súlyos válságon ment át, amely a különböző ágakban különbözőképpen nyilvánult meg. Néhány ipar, mint pl. az órapar, rövid hanyatlás után hatalmas lendületet vett; mások, ugyyszólván a háború szülötjei, mint a lőszeripar is, eleinte hirtelen eredményeket értek el, hogy később lassankint hanyatlásnak induljanak. Hatalmas fordulatok történtek. Bizonyos nyersanyagok elmaradása folytán új iparok keletkeztek, amelyek a nemzeti jóléthez és a nemzeti függetlenséghez fognak hozzájárulni.

A szállodai és vendéglői ipart a háború kétségtelesen különösen súlyosan érintette. Igaz, hogy a válság már a háború előtt kezdődött és súlyos hibákat is elkövettek. Nevezetesen a pénzgazdaság volt nagyon hiányos. Azelőtt a svájci szállodásiparat egy családapa módjára üzte, de ez az idő elmúlt, most a vendéglői ipar industrializálva van. Hogy a külfölddel egyenlő lépést lépessen tartani, a fényűzést és kényelmet talán túlzásba vitték. Ez nagy kiadásokat okozott, amelyekkel a bevételek nem voltak arányban. Általában azt lehet mondani, hogy a svájci szállodákba fektetett mintegy 1.200—1.400 millió ugyanis a véletlen behatásainak van kitéve. A legrosszabbul jártak a hegyi szállodák, mert a turisztág a háború alatt megszűnt; ezeknél a legnagyobb hiba: a tartalékok hiánya, a leírások elégtelensége és a hitel túlhajtása. Ebben a súlyos helyzetben az állam beavatkozása elengedhetetlen volt. A szövetség megkísérelte ezt és pedig az 1915. november 2-án kelt rendelettel, amely a szállodatulajdonosoknak a kamatfizetésre és a kölcsöntökeik visszafizetésére halasztást engedélyezett. Ez azonban csak palliatívuszer. Hatásosabb eszközökhöz kell nyúlni, hogy a szállodaipar a háború után egészséges és normális alapra jusson. A szövetségének igen helyesen járt el, amikor új szállodák építését vagy a fennállóknak nagyobbitását külön engedélytől tette függővé. Ezt az engedélyt csak úgy adják meg, ha a szükségességet és a pénzübeli megokolást igazolják. A válság megoldásának legjobb útja volna, a hitelezőkkel való általános megegyezés. A két javaslat közül, az állam által támogatott szálloda-bank alapítása és egy bizalmi helynek a kormány közreműködése mellett való létesítése közül, Bern kanton, csak a másodikat találta elfogadhatónak. Általában azonban mégis jó jövő jósolható a szállodásiparnak; súlyos, de csak pillanatnyi bajban szenved.

* * *

A broszura szerzője lausannei újságírók egy csoportjához tartozik, amely az ántant befolyása alatt minden alkalmat megragad, hogy Németország elleni ellen-

ségeskedését kimutassa. Ezek az érzelmek a broszura sok helyén törnek maguknak utat. Egyebekben a munka nem mestermű. Hiányzik belőle az anyag helyes elrendezése és az embernek az a benyomása, mintha a szerző az anyagot több egyes cikkekből szedte volna össze és azt meglehetősen önkényesen egymás mellé sorozta.

Hogy Svájc, a háború által mála is jobban győngített szomszédalval is versenye lép, az tiszta dolog. Első sorban a vízierőket fogja kihasználni; a széninség nagyon súlyosan nehezedett rá. A második feladat lesz, amit megoldanak, a Rajna—Rhône összeköttetés és a folyami hajózási utak létesítése. Ehhez azonban még nagyon sok előmunkát szükséges, meg aztán a szükséges eszközök előteremtése sem lesz oly egyszerű dolog.

A svájci ipar a háború alatt igen szép haszonnal dolgozott, úgy hogy képes volt nagy tartalékokat gyűjteni. Ezeknek egy részét máris felhasználták új berendezésekre és megnagyobbításokra, egy része pedig a háború utáni további fejlődés céljából áll rendelkezésre.

A „Budapesti Szállodások, Vendéglősök és Koresmárosok Ipartársulata“

társas vacsoráit

a következő vendéglőkben tartja meg:

1918. évi október hó 7-én: *Kittner Mihály* vendéglőjében, (VII., Rákóczi-ut. 58. sz.)

1918. október hó 14-én: *Nemény Béla* vendéglőjében, (VI., Teréz-körút 39. sz.)

Löwenstein M. utóda Horváth Nándor es. és kir. ndvari szállító. Főüzlet: IV., Vámház-körút 4. Telefon: József 39—88, vagy 39—89. *Evtizedek óta az ország legnagyobb szállodáinak vendéglőinek és kávéházainak állandó szállítója.* Fióküzletek: VI., Tűr István-utca 7. (Telefon 11—48.) és Svábhegy, Bórvös-ut. 8. (Telefon 43—31.)

Vegyes hírek.

A vendéglőipartársulat új tagjai. A „Budapesti szállodások, vendéglősök és koresmárosok ipartársulata“ az elmúlt hó folyamán a következő új tagokat vett fel: *Mátéffy Domokosné, Appl János, Babicz Gyula, Buesky Péter, Ceisler Eliás, Fehér Ferenc, Gerő Áron, ifj. Glück Frigyes, Prosingér Antal Ferenc, Aczel Arthur, Kossa Gyula.*

A vendéglői árak rendezése országszerte. Az Országos Központi Árvezsgáló Bizottság leiratot intézett valamennyi vidéki árvezsgáló bizottsághoz a vendéglői árak szabályozása céljából. A leirat, melyet lapunk mai számában egész terjedelmében közlünk, utal arra, hogy a rendezés alappöndolata szerint a vendéglőkben és hasonló étkezési helyeken gondoskodni kell minden társadalmi osztály fizetőképessége és igényei arányában kiszolgáltatandó ételekről. Ehhez képest a vidéki bizottságok tartoznak gondoskodni arról, hogy a vendéglősöktörzslapokat állítsanak ki, melyeken a felsorolt ételek ára kitüntetendő. Ezek egyik példánya a bizottságnál marad, másik példánya pedig hitelesítve adandó át a vendéglősöknek. A vendéglők és egyéb étkezőhelyek osztályokba sorozhatók s ehhez képest lehetnek eltérők az árak is. A vidéki bizottságok a vendéglősök által beadott árakat ellenőrzik, a különböző osztályok árai között megfelelő összhangot létesítenek és a szükséges árleszállításokat végzik. Részletes utmutatást ad a leirat a teríték összeállítására nézve, mely jobb étkező-

Megrendeléseknél kérjük tisztelt olvasóinkat mindig lapunkra hivatkozni.

helyeken első- és másodosztályú lehet. Előírja továbbá, hogy a területekben mennyi levést, hust, főzeléket vagy tésztát kell adni. Gyancsac megállapítja, hogy milyen súlyának kell lennie a területeken kívül kiszolgáltatott étadagoknak, a miket magán az árjegyzéken is fel kell tüntetni. Intézkedik végül az iránt, hogy az árjegyzékek mindentit kifiggeszteszenek.

Halálozás. *Sebestyén* Arminné sz. Stieglitz Teréz urnó, *Sebestyén* Armin budapesti vendéglős, a „Gambrius”-vendéglő tulajdonosának felesége f. évi szeptember hó 21-én, életének 28-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. A legjobb, a legodaadóbb, rajongásig szeretett feleség, a leghűbb rokon volt. Élete delén, korai elhalálozásával a kérlelhetlen sors gyászborult családját a jóságotól, szépségtől és fényfőt fosztotta meg. Halálát férjén kívül nagyszámu szerető rokon siratja. Temetése szeptember hó 23-án ment végbe nagy részvét mellett a rakoskeresztúri izr. temető halottasházában.

Vendéglősök tanonciskolája. A „Budapesti szállodások, vendéglősök és kocsmárosok ipartársulata” elnöksége f. évi szeptember hó 11-én kelt elnökségi határozatával az ipartársulat által fenntartott, államilag segélyezett szakirányú tanonciskola felügyelő bizottsági elnöki teendőinek ellátására *ujj. Glück* Frigyes szállodást bízta fel, aki a megítésztelő megbízatást készséggel vállalta. A negyedévszázados évfordulója felé közeledő szakiskola felügyelő bizottsági elnöki székében *Glück* Frigyes, *Glück* Erős János és *Palkovics* Ede után az ipartársulat tagjai a nagyjövőjű iskola nagyjelenségű kulturális céljai szolgálatában bizalomtele megnyugvással fogadják az új elnököket, az ipartársulat legifjabb tagját, akit elődeivel összekötő közeli vonatkozásai, ifjú munkaezeje és munkakészsége, szakképzettsége és tudása nagynevű elődei munkájának folytatására és betetőzésére egyaránt tesznek hivatottá és képessé. Itt említjük meg még, hogy a szakiskola felügyelő bizottsága *Glück* E. J. h. elnök vezetése mellett f. évi szeptember hó 17-én ülést tartott, amelyen a tanév elején szükséges intézkedésekkel, az államsegély kiutalásával járó teendőkkel stb. folyó ügyekkel foglalkozott.

Hungária segítőalap. A budapesti „Hungária nagy-szálloda részv. társ.” igazgatósága „Hungária-segítő-alap” néven 1000 koronás alapítvány létesített a „Budapesti szállodások, vendéglősök és kocsmárosok ipartársulata”-nál, melynek célja nemcsak való tekintet nélkül oly szállodák, vendéglői és kávéházi alkalmazottak és azok özvegyeinek és árváinak segélyezése — beleértve a konyhai alkalmazottakat is, kik betegség vagy más okból — önhibájukon kívül — bebonyítottan segélyre szorulnak. Az alapítólevél részletesen megállapítja a segélyezés módját, idejét, mimellett elsősorban mindig olyanok veendő figyelembe a segélyre folyamodók közül, akik a Hungaria alkalmazottai voltak vagy ilyenek özvegyei illetve árvái. Az alapítványi kamatok az alapítványt kezelő ipartársulat javaslatára és az alapító részvénytársaság igazgatóságának hozzájárulásával évenként karácsony hetében fognak szétosztásra kerülni. Az ipartársulat elnöksége az alapítvány létesítéséért megleghangu levélben mondott köszönetet.

Egy szép akciónak szomorú vége. A „Budapesti szállodások, vendéglősök és kocsmárosok ipartársulata” — mint anak idején megirtuk — még ez évi július hó elején akcióit indított, hogy az iparban állandóan alkalmazott férfi és női munkásokat az ipartársulat utalványozása alapján, teljes erkölcsi és anyagi garanciája mellett cipővel láthassa el. Az akció a biztos eredmény jegyében indult meg, már csak a statisztikai adatok felvétele volt hátra, mikor az 1918. évi augusztus hó 31-én megjelent és a „Ózpitóvalányok kiszolgáltatások új rendje” címen kibocsátott tanácsirendelet minden további ipartársulati tevékenységet — a vezetőség legnagyobb csalódására — feleslegessé tett és a szépen megindult akciónak

egy csapásra véget vetett. Az ócska cipők összeszedésére és ily alapon az utalványok kiosztására még a legelőkelőbb szociális érzeke dacára sem vállalkozhatott ipartársulatunk, amelynek vezetősége altruisztikus munkájában ismét egy csalódással lett gazdagabb.

Nagyjelentőségű árdragítási ítélet. Mint lapunk előző számában megirtuk, a „Budapesti szállodások, vendéglősök és kocsmárosok ipartársulata” a vendéglősök érdekében, a jelenleg fennálló állapotok orvoslása és a különböző hatósági rendeletek megváltoztatása céljából beadványt intézett a székesfővárosi tanácshoz és az államrendőrségi főkapitánysághoz, amelyben többek között azt is kérte, hogy az anyagi igazság érvényre juttathatása érdekében minden egyes esetben a nyomozás annak felderítésére is terjesztessék ki, hogy a kihágást, illetve az árdragítást nem követte-e el valamely alkalmazott a tulajdonos vagy üzemvezető tudta nélkül, sőt akaratára ellenére? E kérelem jogossága fényes beigazolást nyert a budapesti Britannia-szálloda vendéglőse *Nemény* Béla elleni eljárás folyamán. A rendőrség ugyanis eljárást *Nemény* Béla ellen, akit feljelentettek, mert vendéglőjében túlmagas árakat számított, *Nemény* azzal védekezett, hogy magas árakat nem ő felelős, hanem *Berger* nevű főpincére, aki a magas árakat felszámította. A rendőrségen *Berger* jogi képviselője kijelentette, hogy a főpincér a kérdéses este teljesen részeg volt és semmire sem emlékszik. A rendőrségen ezután kihallgatták dr. Kovács Jenőt, az Árvízszőlő Bizottság tagját, aki kijelentette, hogy egy pohár francia likőrért 6 koronát, hét deci fehér rizlingi borért 35 koronát túlmagas árakat tart. *Berger* *Imre* fizető pincért *harminc napi elzárásra és 1000 korona pénzbüntetésre ítélték árdragítás miatt.* A rendőrség ezen ítélete egyuttal annak a fel fogadásnak is igazolása, mely legpregnansabban *Gellér* Mihály szállodásnak az ipartársulathoz intézett beadványában meglepő módon juttatta kifejezésre az ipartársulat összes tagjainak kívánságát akkor, amikor azt követeltte, hogy a vendéglősök filléres, a hatósági rendeletek ellenére fennálló túlmagas bevásárlási árakkal egyáltalán arányban nem álló áremelési más elbírálás essenek, mint a lánc kereskedők vagy hivatásos árdragítók szándékos és jól megfontolt áremelési, és hogy — az eddig követett rendőrbírósi eljárás megváltoztatásával — minden esetben vizsgálat tárgya legyen az a körülmény is, hogy az árdragítást elnézésből, vigyázatlanságból vagy bármilyen más okból nem-e valamely alkalmazott követte el? Amint látjuk, a rendőrség a vendéglősök ezt a jogos kérelmét már is honorálta, és ezért a *Nemény*-ügyben hozott ítélettel joggal tartjuk nagyjelentőségűnek iparunk szempontjából.

Milliósz szállodaadás Aradon. Az aradi Polgári Takarékpénztár a tulajdonában levő Központi szállodat 1.5 millió koronaért eladta. A szálloda a takarékpénztár mérlegében 500.000 koronával szerepel és így az üzletben elért nyereség kerek egymillió korona.

Szállodai szobárról megállapító bizottság. Budapest székesfőváros tanácsa a 3424/1918. M. E. számú és a szállodai szobárrakról és egy szállodai szakbizottság megalakításáról szóló rendeletet és a tanács 1918. évi augusztus hó 15-én 112312/1918. V. sz. határozata alapján a szakbizottságba a maga részéről *Palkovics* Ede ipartársulati elnök és *Fejér* Gyula iparukat ez idő szerint nem gyakorló szállodásokat választotta meg. A bizottságnak — mint anak idején megirtuk az aktív szállodások részéről *Illits* Gyula és *Kittner* Mihály, a pensiotulajdonosok közül *Grimm* Gyula a tagjai, elnöke *Dr. Gömör*y Gyula tanácsjegyző.

A sör árat a budapesti sörgyárak egységesen felemelték 134 K-ról 162 K-ra hektoliterenként. A palackos sör árat 112 fillérről 140 fillérré emelték palackonként.

A sör- és malátagyarak árpakontingense. A gabonaneműek ipari földolgozása ügyében intézkedő kormányrendelet szerint a kereskedelmi, földművelési és a pénzügyminiszter állapítja meg, hogy a sör- és malátagyarak milyen mennyiségű árpát szerezhettek be és hogy ebből milyen mennyiséget dolgozhatnak föl. Mint híre terjedt, a sörgyarak árpakontingensét 960, a malátakávéggyarakét pedig 300 waggonban állapították meg, mely mennyiségnek azonban egyenlőre csak a felet dolgozhatják föl az érdekelt iparvállalatok.

Eljegyzés. Wagner Jenő cs. és kir. százados, Wagner Vilmos budapesti vendéglős és neje fia eljegyezte Schumitzky Gizellát, Schumitzky Vándel budapesti vendéglős és neje kedves és szép műveltségű leányát.

Tátralomnicz, Vizakna, Csorbató, és Herkulesfürdő bérlete. A földművelési miniszterium és a Magyar Bank és Kereskedelmi R-t. között Vizakna, Tátralomnicz, Csorba és Herkulesfürdő kibérlése ügyében folyt tárgyalás, a „Vallalkozás” értesülése szerint befejezéshez közeledik. A miniszter megmaradt elhatározása mellett, hogy a fürdők fejlődését bérbeadással biztosítsa. Már a főkérdésben megtörtént a megegyés, csak néhány mellékkérdés elintézése van hátra. Egyik ütköző pont a tárgyaló felek között a bérösszeg megállapítása. A Magyar Bank évi 180.000 korona bért ajánlott fel az 50 esztendőre szóló bérlet tartamára. Azonban a miniszterium többet kér, mert a háború alatt a négy fürdő jövedelme ezt az összeget túlhaladja. De természetesen a béke eljövételével a fürdők jövedelme is csökkenni fog. Végleges megállapodás a fürdők bérletére vonatkozólag jövőhétre várható, ekkor Bottlik István államtitkár élénk léselével a bank megbízottainak és a többi érdekelt miniszterium részvételével tanácskozás lesz és megállapítják a szerződés szövegét. A Magyar Bank az állami fürdők bérletére külön részvenytársaságot alapít, amelyért a garanciát az állammal szemben ő vállalja el. Állami tisztviselők köréből több alkalommal azzal az aggodalommal éltek, hogy a bérbeadás miatt ők elesnek a jelenleg élvezett kedvezésektől. Úgy haljuk azonban, hogy a kormány a szerződésben kikötötte tisztviselőinek járó fürdő-kedvezések változatlan fentartását. Különböző az állami tisztviselők elhelyezésére való tekintettel a miniszterium Fenyőházát rögtön kikapcsolta a tárgyalás anyagából és azt a helyet a jövőben kizáróan a tisztviselők részére tartják üzemben.

A központok ellenőrzése. A kereskedelmi forgalmat megbénító központok működése nemcsak az érdekelt szakemberek, hanem az illető szakmától távolálló laikus közönség körében is nagy animozitást váltott ki. A legtöbb panaszra az adott okot, hogy a központok ügykörébe utalt árak nehezen hozzáférhetővé váltak majdnem mindenki számára, aki az illető cikkre joggal támasztott igényt, ellenben az illető központ vezetőségében kényelmesen elhelyezkedett egyesek dusskálkodnak benne és ennek révén a köz rovására óriási illetéktelen haszonhoz jutnak. Az árak igazságtalan elosztásán kívül a legtöbb központnak azt is szemére vetik, hogy aránytalanul nagy költségekkel dolgozik, egyes igazgatók tevékenységük értékével arányban nem álló busás jövedelmet élveznek. Hogy több központnál mindennek tetejében a protekció legrikítóbb példái érvényesültek, hogy a közellátás ügyével a vezetőség keveset

tördött és más hasonló alapos kifogások annyira köztudomásúnak, hogybeszédni is fölösleges róluk. Ezeket a bajokat véli a kereskedelmi miniszter azzal megszüntethetni, hogy 83 958/1918. K. M. számú rendeletével a központok, kényszerzindikatusok és egyéb háborus gazdasági alakulások minden ténykedésének ellenőrzésére *Háborus gazdasági szervezetek ellenőrző állami hivatal* név alatt olyan szervezetet létesít, amely a kormány utasításai szerint a központokat, sőt azok bizományosait és albizományosait is ellenőrizni fogja. A hivatal ellenőrző tevékenysége kiterjed a központok egész üzemvitelére, pénz és vagyonkezelésére, különösen abból a szempontból, hogy az illető központ a közérdeknek megfelelően teljesíti-e azokat a kötelezettségeket, amelyek a közszükséglet biztosítása végett a kibocsátott rendeletek és utasítások megállapítanak. A hivatal élén a kereskedelmi miniszter által kinevezett élnök, *Demján Ottó* államtitkár áll. A szükséges könyvvizsgálókat a Pénzügyminiszeri Központ revizorjai látják el.

A világháború döntő szakasza előtt állunk. Ily történelmi jelentőségű napokban senki sem nélkülözheti a mindennapi ujságot. Felhívjuk azért az olvasóközönség figyelmét a Pesti Hírlap előfizetési felhívására, melyből meg tudjuk, hogy aki most az október—decemberi negyedévre 13 koronával vagy megszakítás nélkül havonként december 31-ig előfizet a Pesti Hírlap kiadóhiva-

Mayerhofer és Nemény Utódai

Budapest, VI., Gyár-utca 20. sz.

TELEFON: 71—55.

Kávéházi- vendéglői- konyha-berendezések,
mindennemű használati eszközök.

Kávéházi pótédények és fagyaltüstök

Magy. Kir. Fémközpont beváltási helye.

Benkő és Pollák

Budapest, VIII., Sip-utca 7. sz.

Telefon: József 38—61. Interurban: 11/11

☒ Szálloda, vendéglő-, kávéház
☒ és az összes szakmabeli üzletek
☒ adás-vételét közvetítő irodája.
☒ Hitelek-kölcsönök nyújtása.

Megrendeléseknél kérjük tisztelt olvasóinkat mindig lapunkra hivatkozni.